

NÁPRSTKOVO MUZEUM
ASIJSKÝCH, AFRICKÝCH A AMERICKÝCH KULTUR
Betlémské náměstí 1
110 00 Praha 1

www.nm.cz

N Á R O D N Í M U Z E U M

víc než dotek historie

Filozofická fakulta UK v Praze
Oddělení vědy
Nám. Jana Palacha 2
116 38 Praha 1

V Praze, dne 15. 8. 2014

Věc: Oponentský posudek na práci Mgr. Pavly Kokaislové: Srovnání změn v belúdzské kultuře v Turkmenistánu a na území historického Belúdzistánu v závislosti na míře státních zásahů.

Předkládaná práce pojednává o změnách belúdzské kultury v Turkmenistánu a v severovýchodním Íránu, kam Belúdzové přišli na počátku 20. století z historicky obývaných oblastí a to v závislosti na státních zásazích, které vedly k narušení původního způsobu života. Doktorandka se v práci opírá o výsledky studijních pobytů v letech 2009 – 2013 v Turkmenistánu a 2012 – 2013 v severním Íránu. Práce tak vychází především z vlastních terénních výzkumů v daných oblastech, které dále rozvíjí s cílem popsat a zaznamenat aktuální situaci Belúdzů, srovnat ji s historickými poznatky a odpovědět na hlavní záměr práce, jak se měnila belúdzská kultura v závislosti na státních zásazích a jakým způsobem si Belúdzové udržují za stávajících politických a kulturně náboženských podmínek svoji etnickou identitu. Bohužel, oblasti, kde žije nejvíce Belúdzů jsou z bezpečnostního hlediska těžko dostupné. Vzhledem k tomu ale, že velké množství Belúdzů žije také v zemích, jako jsou Indie, Spojené arabské emiráty a Omán, tedy v zemích, které jsou z bezpečnostního hlediska méně rizikové, než např. Pákistán, jistě by se tímto směrem mohl ubírat i další výzkum belúdzského etnika. Výhodou je, že doktorandka měla možnost nahlédnout do dokumentace pořízené ve 20. letech 20. století členy výzkumné expedice Ruské akademie věd, kteří zachytili život Belúdzů po příchodu do Turkmenistánu (podrobněji viz kap. 2.4.1., s. 17-19). Zhodnocení literatury k dané problematice, vymezení teoretických východisek a dále dějiny belúdzského státu pod vlivem různých mocenských ambicí, včetně situace v postsovětských republikách, vhodně uvádějí do celkové problematiky úzce související s problematikou menšin a nacionalismem. V teoretické části, s. 27, by bylo vhodné se zamyslet nad marxistickým termínem „imperialistická expanze“, který patrně proklouzl ze starší sovětské literatury. V metodice práce doktorandka nastínila své pracovní postupy, které ji vedly

k vyhodnocování výsledků získaných kvalitativním i kvantitativním sběrem dat. Takto koncipovaná práce má u vyhodnocování terénních výzkumů své opodstatnění, není ale zřejmé, kolik respondentů bylo při výzkumu osloveno. Vzhledem k faktu, že získaná data byla hodnocena v dalších, širších souvislostech, jakými jsou etnogeneze Belúdzů, určení jejich počtu i migrace, a to v historických souvislostech, lze směle tvrdit, že práce kombinuje metody antropologické s historickými a statistickými, což je vzhledem k charakteru dané problematiky jediné žádoucí. Za jádro práce lze pokládat kap. 10, vlastní výzkum, který probíhal mezi Belúdzi na území severovýchodního Íránu a na území dnešního Turkmenistánu. Doktorandka tak rozvíjí téma, kterému se již dříve věnovala (viz Kokaisl, Petr a kol. *Manželství a rodiny obyvatel Kavkazu a Střední Asie*. Praha 2011). Podrobně se zabývá tradicemi a zvyky turkmenských Belúdzů od příchodu na území dnešního Turkmenistánu, jak se projevují v každodenním životě i při výjimečných situacích, jakými je svatba či narození dítěte, a pojednává i o životě rodiny, včetně vaření a oblékání. Zahrnuje i důležitou otázku náboženství. Závěrem se doktorandka věnuje shrnutí svých popisných a analytických cílů, které vedou k závěrům ohledně situace Belúdzů ve sledovaných oblastech. Shromážděné údaje mají bezesporu velkou vypovídací hodnotu a dokládají sílu přežívajících, mnohdy ale i mizejících tradic tohoto etnika. Záměr autorky zpřístupnit své výzkumy příslušníkům studovaného etnika je velmi žádoucí, protože jim může dát v dnešním překotně se měnícím světě zpětnou vazbu v hledání vlastní identity. Z formálního hlediska je práce vhodně uspořádána a doplněna zajímavou fotodokumentací. Stylisticky lze mít výhrady k nadužívání pasivních slovesných tvarů a k nejednotnosti v prepisech jmen a geografických názvů, které doktorandka někdy používá s anglickou, jindy s českou transkripcí, např. na str. 28, Shahrigh, ale Čaman, také obrat „generální governorát“ (s. 28), lze nahradit vhodnějším guvernérem. Slovo Mogul, popř. Velký Mogul (str. 27, 49, 81) čeština přepisuje jako Mughal, resp. dynastie Velkých Mughalů. Na závěr by bylo vhodné, aby doktorandka objasnila způsob přepisu vlastního názvu Belúdz. Vhodnější se jeví prepis, který čeština používá, a to Balúč, protože jazyky, které se píší arabským písmem, jako je perština a urdština, píší č (také v afghánské i pákistánské verzi jazyka balúčí se píše č). Prepis **dž** se vyskytuje v altajských jazycích (na územích, kde kromě Turkmenistánu Balúčové nežijí), včetně **e**, které se ale vyslovuje spíše **a**. Výše zmíněné výtky se vzhledem k charakteru práce jeví spíše jako okrajové. Lze konstatovat, že doktorandka své cíle naplnila, a proto doporučuji její práci k obhajobě.

PhDr. Dagmar Pospíšilová, CSc.
Vědecká pracovnice

